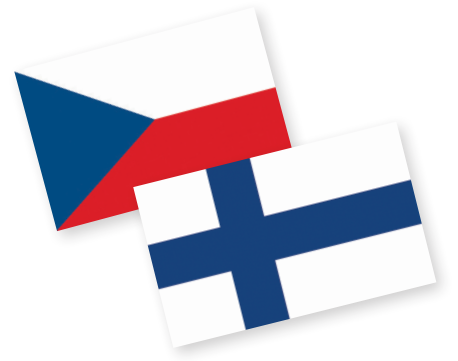

Näköala

TŠEKKIIN

Suomi-Tšekki-seura ry:n julkaisu 2/2025

Suomi-Tšekki-seura ry

www.suomi-tsekki-seura.fi
info@suomi-tsekki-seura.fi

Jäsenmaksu vuonna 2025: 30 e

65. vuosikerta

Näköala TŠEKKIIN

Näköala Tšekkiin on Suomi-Tšekki-seura ry:n virallinen jäsenlehti, joka ilmestyy 1-2 kertaa vuodessa ja postitetaan kaikille seuran jäsenille sekä yhteistyökumppaneille.

Julkaisija:

Suomi-Tšekki-seura ry

Päätoimittaja:

Jari Aula, jariaula@gmail.com

Lehden toimituskunta:

Jari Aula ja Petteri Peuranen

Lehteen kirjoittaneet vastaavat kaikki omista kirjoituksistaan.

Taitto: Nina Närhi

Etukansi: Oljesta tehty joulukuvaelma Pyhän Vítuksen katedraalin edustalla. Kuva: Petteri Peuranen

Takakansi: Fantova budova, Hlavní nádraží (1901-09) peruskorjauksen (2014) jälkeen, arkkitehti Josef Fanta (1856-1954). Kuva: Petteri Peuranen

Muut kuvat (ellei toisin mainittu): Wikipedia

ISSN: 1459-420X

Painopaikka: Taktiili 2025

SISÄLLYS

- Puheenjohtajan palsta** s. 3
Jari Aula
- Uutiskooste Tšekistä 2/2025** s. 4
Jari Aula ja Petteri Peuranen
- Valta vaihtuu Tšekissä** s. 8
Kateřina Buchtová
- Alois Kalvoda - maisemamaalarin syntymästä 150 vuotta** s. 11
Eero Kettunen
- Mikrovaltio Liberland - Vít Jedlička 10 vuotta presidenttinä** s. 16
Petteri Peuranen
- Toinen lisälehti kahvilapummin päiväkirjasta** s. 18
Eero Kettunen

©Kuva: PETTERI PEURANEN

Joulukuusi hunajaviinilaatikoista Brnossa

Jari Aula

Hyvää vuodenvaihdetta!

Vuosi 2026 alkaa valoisissa merkeissä, mutta myös uudenlaisten haasteiden keskellä.

Maailma muuttuu nopeammin kuin koskaan, ja siksi yhteydenpito ja yhteistyö yli rajojen ovat entistä tärkeämpiä. Suomi-Tšekki-seurassa tämä näkyy haluna pitää yllä ystävyyttä, kulttuurisia siteitä ja avointa vuoropuhelua kahden maan välillä.

Viime vuodet ovat osoittaneet, että yhteisöllisyys kantaa. Lehtemme Näköala Tšekkiin on säilynyt elinvoimaisena jäsentemme tuella, ja tapahtumat sekä yhteistyö Tšekin suurlähetystön kanssa ovat tuoneet yhteen monia kulttuurin ystäviä. On hienoa huomata, että kiinnostus Tšekkiä kohtaan elää vahvana niin kielen, musiikin, historian kuin nykypäivän ilmiöiden kautta.

Taloudelliset realiteetit pysyvät tiukkoina, ja siksi jokaisen jäsenmaksun merkitys on yhä suurempi. Ilman teitä ei olisi lehteä, tapahtu-

mia, eikä tätä ystävyyden verkostoa. Kiitos siis jokaiselle jäsenelle, joka omalla panoksellaan auttaa meitä jatkamaan yhteistä työtä!

Tänä vuonna juhlistamme samalla myös eurooppalaista yhteistyötä ja kulttuurien monimuotoisuutta. Tšekin ja Suomen väliset suhteet ovat pieni, mutta arvokas osa tätä kokonaisuutta - yhteys, joka elää ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisissä kokemuksissa.

Pidetään siis yhteys lämpimänä, jatketaan perinteitä ja rakennetaan tulevaa rohkeasti yhdessä.

Toivotan kaikille lukijoille innostavaa ja antoisaa vuotta 2026!

Jari Aula
puheenjohtaja, Suomi-Tšekki-seura ry.
päätoimittaja, Näköala Tšekkiin

Uutiskooste Tšekistä 2/2025

Utiskatsauksen ovat koostaneet Tšekin Radion aineiston pohjalta Jari Aula ja Petteri Peuranen.

EROAVA HALLITUS VAHVISTI AIKOMUKSENSA HAKEA EUROOPAN KOMISSION HYVÄKSYNTÄÄ TEKÖÄLYGIGATEHDAS-HANKKEELLE

Tšekki jättää virallisen hakemuksen ensi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Jättimäisen eurooppalaisen tekoälydatakeskuksen arvo on noin 90 miljardia kruunua, josta 35 prosenttia maksetaan eurooppalaisista tai kansallisista lähteistä ja loput yksityisen sijoittajan toimesta. Teollisuus- ja kauppaministeriö ilmoitti suunnitelman hyväksymisestä lehdistötiedotteella hallituksen kokouksen jälkeen. Eurooppalaista tukea haetaan Prahan Zbraslavin tehtaaseen, jonne *České Radiokomunikace* -yritys rakentaa omaa datakeskustaan. Tekoälygigatehtaan on tarkoitus olla tämän keskuksen laajennettu versio. "Haluamme Tšekin tasavallan olevan tekoälyn alalla kymmenen kärkimaan joukossa, ja hankkeen valmistelujen hyväksyminen on jälleen yksi askel kohti Euroopan tulevista tekoälyn keskukseen. Tekoälygigatehdas tuo valtavan mahdollisuuden teollisuudellemme, tutkimuksellemme ja koulutuksellemme. Tavoitteenamme on luoda olosuhteet, jotka tekevät Tšekin tasavallasta, paitsi käyttäjän, myös eurooppalaisen tekoälyinfrastruktuurin yhteisluojan", sanoo teollisuus- ja kauppaministeri **Lukáš Vlček** (STAN). Tekoälykomissaari **Jan Kavalírekin** mukaan Tšekin edustajat neuvottelevat parhaillaan Euroopan komission johdon ja muiden valtioiden kanssa, joiden kanssa he voisivat muodostaa konsortion ja jättää yhteisen hakemuksen Keski- ja Itä-Euroopan alueelle. He neuvottelevat parhaillaan Itävallan, Slovakian ja Puolan kanssa.

TUTKIMUKSEN MUKAAN PARAS VALLANKUMOUKSEN JÄLKEINEN PRESIDENTTI OLI HAVEL, TOISENA ON NYT PAVEL

Václav Havelia pidetään edelleen parhaana vallankumouksen jälkeisenä presidenttinä. Toiseksi paras on nykyinen presidentti **Petr Pavel**, joka on ohittanut **Václav Klausin** kevään viimeisimmän arvioinnin jälkeen. Neljän-

nelle sijalle sijoittui Pavelin edeltäjä **Miloš Zeman**. Nykyistä valtionpäämiestä arvostetaan pääasiassa hänen julkisten esiintymistensä ja Tšekin etujen ajamisen perusteella. Jos arviointi olisi tehty koulussa, hän saisi arvosanan 2,6. Tämä käy ilmi STEM/MARK-viraston julkaisemasta kyselytutkimuksesta. "Viime parlamenttivaalien yhteydessä kysimme myös presidentti Petr Pavelin toiminnasta vaalien jälkeisten neuvottelujen kannalta. Äänestäjien mielipiteissä oli voimakas ero: edellisen hallituksen ja Piraattipuolueen äänestäjät arvioivat presidentin toimia enimmäkseen myönteisesti, kun taas Stačilo!-n tai SPD:n äänestäjät arvioivat niitä kielteisesti. "ANO-äänestäjien, autoilijoiden ja myös äänestämättömien keskuudessa tämä arvio on ristiriitaisempi", sanoo **Jan Burianec** STEM/MARK-virastosta. Kyselyn tekijöiden mukaan presidentti Pavelilla on parantamisen varaa kotimaisen politiikan kiistojen ratkaisemisessa.

CZSO: 80 PROSENTTIA TŠEKEISTÄ KÄYTTÄÄ INTERNETIÄ PÄIVITTÄIN, KOLMANNES KÄYTTÄÄ TEKÖÄLYÄ

Useimmiten tekoälyä käytetään älypuhelimella. Nopeimmin kasvava käyttäjäryhmä ovat eläkeläiset. Tämä käy ilmi Tšekin tilastokeskuksen (CZSO) julkaisemista tiedoista. Noin kolmannes väestöstä on oppinut työskentelemään tekoälyn (AI) kanssa, ja useimmiten he ovat nuoria ja koulutettuja ihmisiä. "Matkapuhelimella internetiä käyttävien ihmisten määrä kasvaa nopeimmin eläkeläisten keskuudessa. Vuonna 2025 58 prosenttia 65-74-vuotiaista käytti internetiä matkapuhelimillaan, mikä on yli kaksinkertai-

nen määrä viiden vuoden takaiseen”, sanoo Tšekin tilastokeskuksen kehitystilasto-osaston johtaja **Martin Mana**. ”Yli 75-vuotiaista 26 prosenttia käytti internetiä puhelimella, kun vastaava luku vuonna 2020 oli viisi prosenttia”, hän jatkaa. Seniorit ovat oppineet internetin käytön, mutta nuorempi sukupolvi ja korkeammin koulutetut ihmiset tuntevat tekoälyn yhä paremmin. ”Tekoälytyökaluja eniten käyttävät nuoret, 16–24-vuotiaat. Tässä ryhmässä 78 prosenttia ihmisistä käyttää niitä”, kertoo **Lenka Weichetová** Tšekin tilastokeskuksen kehitystilasto-osastolta. Työkäisistä peruskoulutuksen saaneista tekoälyä käyttää 16 prosenttia ja yliopisto-opiskelijoista 60 prosenttia. He käyttävät tekoälyä useimmiten tiedon, tekstin, kuvien ja koodien luomiseen, ja viidennes työhön.

PRAHAN MUSEON PÄÄRAKENNUS FLORENCISSA AVAUTUI 6. JOULUKUUTA VIISI VUOTTA KESTÄNEEN REMONTIN JÄLKEEN

Remontti on tullut maksamaan noin 290 miljoonaa kruunua. Rakennuksen uudelleenavajaisten ohjelmaan kuului lintujen ruokintalaitteiden tai 1800-luvulla käytettyjen joulukoristeiden valmistusta, nukke- tai musiikkiesityksiä, kirjailijanlausuntoja tai opastettuja kierroksia museon kuuluisimman näyttelyn, kuuluisan **Langweilin** Prahan pienoismallin parissa. Päärakennuksen uusi näyttely hyödyntää modernia teknologiaa ja sisältää useita interaktiivisia elementtejä. Se vie kävijät 1800-luvun alkuun, jolloin Langweilin Prahan pienoismalli luotiin. Noin 20 neliömetrin kokoinen pienoismalli kuvaa yli 2 000:ta Vanhankaupungin, Malá Stranan ja Hradčanyin rakennusta ennen historiallisen keskustan jälleenrakennusta mittakaavassa 1:480. Vaikka aiemmin kävijät ovat pystyneet näkemään Langweilin pienoismallin kokonaisuutena, se on jaettu nyt 12 vitriiniin, jotta yksittäiset yksityiskohdat voitaisiin nähdä läheltä.

KUBIŠTAN ASETELMAMAALAUUS HUUTOKAUPATTIIN 44,2 MILJOONALLA TŠEKIN KRUUNULLA, MIKÄ ON VUODEN TOISTAISEKSI KORKEIN HINTA

Bohumil Kubišta kubistinen öljymaalaus *Asetelma* vuodelta 1913 myytiin Prahan huutokaupassa 44,2 miljoonalla kruunulla. Lähtöhinta oli 29 miljoonaa kruunua, huutokaupan järjestänyt huutokauppatalo *Adolf Loos Apartment & Gallery* kertoo ČTK:lle. Huutokaupattu teos, joka oli ollut yksityiskokoelmassa yli vuosisadan, on kallein kotimaisissa sisähuutokaupoissa tänä vuonna myyty teos. Järjestäjien mukaan siitä tuli myös kallein asetelma-aiheinen maalaus, joka on koskaan huutokaupattu vuoden 1989 jälkeen, ei vain Tšekin tasavallassa, vaan koko Keski- ja Itä-Euroopassa.

Kubišta maalasi vuonna 1913 vain viisi öljyvärimaalausta kubistisella tekniikalla, joista neljä on valtion gallerioiden ja säätöiden kokoelmissa. *Asetelma*, jota on esitelty julkisesti vain muutaman kerran, on saanut aiemmin korkeita ammattilaisarvioita. Huutokauppakamari on kutsunut sitä tšekkiläisen kubismin ikoniksi sen huipulla ja taiteelliseksi ja keräilyhelmeiksi.

TŠEKIN TASAVALLASSA YÖPYI KESÄLLÄ 7,9 MILJOONAA VIERASTA, MIKÄ ON ENEMMÄN KUIN EDELLISENÄ VUONNA, JA ULKOMAALAISTEN MÄÄRÄ KASVOI

Määrä on 1,4 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Ulkomaisia vieraita on ollut enemmän, kun taas tšekkiläisten vieraiden määrä on pysynyt ennallaan. Viime kesään verrattuna vieraat ovat viettäneet enemmän öitä kotimaisissa majoitusliikkeissä. Heidän yöpymistensä määrä on kasvanut yhdellä prosentilla 21,2 miljoonaan yöhön, Tšekin tilastovirasto (CZSO) raportoi verkkosivuillaan.

Alueittain tilastojen mukaan hotellien ja majatalojen

turistien määrä kesäkuukausina on vähentynyt edellisvuoteen verrattuna Hradec Královén, Etelä-Böömin, Keski-Böömin ja Ústí nad Labemin alueilla sekä Vysočinan alueella. Muilla alueilla määrä on kasvanut.

ČD AIKOO NUORENTAA LAIVASTONSA IKÄÄ KESKIMÄÄRIN 31 VUODESTA ENINTÄÄN 20 VUOTEEN

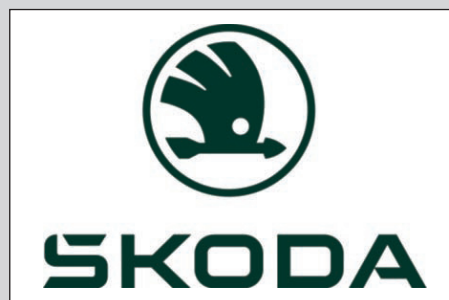
Tämä tapahtuu vuoteen 2035 mennessä. Samalla halutaan vähentää vaunutyypin määrää yli 130:stä noin 80:een, kertoo yhtiön tiedottaja **Filip Medelský**. Marraskuussa tuli kuluneeksi kymmenen vuotta siitä, kun ČD otti käyttöön *InterPanter*-sähköjunat, ja myös *Pendolino*-pikajunien ja *RegioNova*-aluejunien säännöllisen liikennöinnin alkamisesta on kulunut 20 vuotta. Uusissa junissa on ilmastointi, Wi-Fi, pistorasioita, USB-liitäntä sekä esteetön kulku ja tietojärjestelmät. ČD:llä on tällä hetkellä yli 130 junatyyppiä, mikä vaikeuttaa ja lisää ylläpito- ja käyttökustannuksia. Seuraavien kymmenen vuoden aikana halutaan vähentää määrä noin 80:een. Siksi vanhimmat tyypit poistetaan vähitellen käytöstä. *České dráhy* on osakeyhtiö, jonka ainoa osakkeenomistaja on valtio.

EU TUKEE INNOVAATORAHASTOSTA 61 HANKETTA, MUKAAN LUKIEN TŠEKKILÄISIÄ VETYBUSSEJA

Euroopan komissio on ilmoittanut osoittavansa 2,9 miljardia euroa (70,6 miljardia Tšekin kruunua) EU:n innovaatorahastosta yhteensä 61 innovatiivisia vähähiilisiä teknologioita tukevan hankkeen rahoittamiseen. Myös yksi Tšekin tasavallassa toimiva hanke saa rahaa, ja se koskee uusien vetypolttokennoilla toimivien IVECO-linja-autojen tuotantoa. Innovaatorahasto on laaja EU:n tukiohjelma, joka tukee innovatiivisten vähähiilisten teknologioiden markkinoille tuontia. Sen tulonlähde on Euroopan päästökaupparjestelmän päästöoikeuksien huutokaupoista saatavat tuotot. EU:n toimeenpanovallan mukaan Espanjalla, Italialla, mutta myös Puolalla, Romanialla ja Saksalla on potentiaalia vähentää kasvihuonekaasupäästöjä merkittävästi. Tšekin tasavallan H2CWAY-hanke koskee kahdenlaisten vetypolttokennoilla toimivien kaukoliikenteen linja-autojen kehittämistä ja tuotantoa. Hankkeen tavoitteena on edistää esikaupunki- ja alueellisen julkisen liikenteen hiilidioksidipäästöjen vähentämistä Tšekin tasavallassa.

ŠKODA AUTO MYI NOIN 765.000 AUTOA KOLMEN VUOSINELJÄNNEKSEN AIKANA JA OLI KOLMANNEKSI SUURIN EUROOPAN MARKKINOILLA

Škoda Auto menestyi hyvin tämän vuoden kolmella ensimmäisellä neljänneksellä ja kasvatti maailmanlaajuista myyntiään 14,1 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna 765.700 autoon, suurin tšekkiläinen autonvalmistaja kertoo lehdistötiedotteessaan. Lisäksi Škoda myi suurimman osan autoistaan Euroopassa, jossa se on nyt kolmanneksi suurin automyyjä. Yhtiön kokonaismyynti tämän vuoden kolmella neljänneksellä ylitti 22 miljardia euroa, mikä vastaa yli puolta biljoonaa kruunua. "Škoda-merkin erinomaiset tulokset tämän vuoden yhdeksän kuukauden jälkeen osoittavat, että strategiamme toimii. Kasvamme kannattavasti, sähköistämme toimintaamme nopeammin ja laajennamme maailmanlaajuisesti", toimitusjohtaja **Klaus Zellmer** sanoo. "Se, että pidämme vankasti kiinni asemastamme Euroopan kolmanneksi myydyimpänä automerkkinä ja että olemme myös kaksinkertaistaneet toimintuksemme Intiaan, osoittaa tiimimme ja kumppaneidemme vahvuutta sekä asiakkaidemme syvää luottamusta", hän lisää. Tuotemerkin strateginen tavoite on olla jatkuvasti kolmen halutuimman valmistajan joukossa Euroopassa vuoteen 2030 mennessä.

TUTKIJAT DIGITOIVAT PRESIDENTTI MASARYKIN ARKISTON

Masaryk-instituutin ja Tšekin tiedeakatemian arkiston asiantuntijat digitalisoivat Tšekkoslovakian ensimmäisen presidentin **Tomáš Garrigue Masarykin** arkistoa. Yhteensä yli 500 metriä asiakirjoja on muunnettava digitaaliseen muotoon, mukaan lukien Masarykin kirjeenvaihto tärkeiden henkilöiden kanssa, muistiinpanoja, hänen perheelleen ja lähimmille tuttavilleen kuuluneita esineitä sekä tuhansia valokuvia.

Presidentti Masarykin arkisto on 125 metriä pitkä. Jos mukaan lasketaan hänen perheensä, lähimpien työtove-

reidensa ja perustamiensa instituutioiden materiaalit, se on pituudeltaan noin 550 metriä. Tutkijoiden mukaan digitoinnin prioriteettina ovat valokuvat ja negatiivit, ja seuraavaksi kirjeenvaihto. Digitoinnin ansiosta arkisto tulee tutkijoiden saataville verkkoon.

Masarykin viestin sisältävän kirjekuoren avaaminen osoitti Masarykin instituutin ja Tšekin tiedeakatemian arkiston johtajan **Rudolf Kučeran** mukaan, että ensimmäisen Tšekkoslovakian presidentin perintö on edelleen ajankohtainen suurelle yleisölle. ”T. G. Masarykin laaja arkisto on siksi liian arvokas säilytettäväksi vain laatikoissa. Tehtävämme on avata se 2000-luvulle. Tämä on kuitenkin taloudellisesti ja teknologisesti erittäin vaativaa”, Kučera toteaa.

JOKA TOINEN TŠEKKI VIETTI SYYSLOMANSA TŠEKin TASAVALLASSA

Tämä käy ilmi *Czechtourism*-viraston elokuun lopussa tekemästä kyselytutkimuksesta, joka perustuu edustavaan tuhannen vastaajan otokseen. Kyselyn mukaan tšekit yhdistivät syyslomat pääasiassa rentoutumiseen, jota täydentää liikunta. Vaellus ja kevyemmät kävelyt olivat suosituimpia,

©KUVUVA: PETTERI PEURANEN

Masarykin patsas Bachmačské náměstílla (Prah Hradčanská)

ja myös pyöräretket ja vesipuistovierailut olivat suosittuja. Hotelli- ja ravintolaliiton puheenjohtajan **Václav Stárekin** mukaan hotellien käyttöaste koko Tšekin tasavallassa on suhteellisen korkea - yli 70 prosenttia.

Kymmenettuhannet tšekit suunnittelivat myös ulkomaanmatkoja. Matkatoimistojen liiton varapuheenjohtajan **Jan Papežin** mukaan kiinnostus matkoihin on ollut keskimäärin 15 prosenttia suurempi kuin viime vuonna, ja kohteet, joissa on vielä lämmintä, olivat kysytyjä. Lipunmyyjien mukaan Espanja, erityisesti Malagan ja Barcelonan kaupungit, hallitsevat kohteita. Kiinnostus eksoottisiin kohteisiin, kuten Baliin tai Indonesiaan, on myös kasvussa.

VALUUTTARAHASTO ON MERKITTÄVÄSTI PARANTANUT ARVIOTAAN TŠEKin TALOUSKASVUSTA TÄLLE JA ENSI VUODELLE

Sen mukaan Tšekin bruttokansantuote (BKT) kasvaa tänä vuonna 2,3 prosenttia ja ensi vuonna kaksi prosenttia, todetaan maailmantalouden tämän syksyn ennusteissa. Kevään ennusteissaan IMF ilmoitti 1,6 prosentin ja ensi vuodelle 1,8 prosentin kasvuodotuksista. Viime vuonna Tšekin talous kasvoi 1,2 prosenttia. Elokuussa Tšekin valtiovarainministeriö paransi hieman talouskasvun ennustettaan tälle vuodelle ja odottaa BKT:n kasvavan 2,1 prosenttia. Huhtikuussa se odotti kahden prosentin kasvua. Ministeriön mukaan talouskasvu hidastuu ensi vuonna kahteen prosenttiin.

PAVEL: PAKOLLISEN ASEPALVELUKSEN KÄYTTÖNOTTO TŠEKin TASAVALLASSA EI OLE VIELÄ TARPEEN

Pavelin mukaan pakollinen asepalvelus voidaan korvata luomalla edellytykset vapaaehtoiselle osallistumiselle. Tšekin tasavalta ei ole edes valmis ottamaan käyttöön pakollista asepalvelusta, Pavel sanoo. Vastuullinen lähestymistapa turvallisuuskysymykseen on tärkeä, hän korostaa. Sisäisen turvallisuuden osalta on hänen mukaansa kyse siitä, ettei olla välinpitämättömiä ympärillä tapahtuvien asioiden suhteen. Ulkoisen turvallisuuden kannalta on hyvä luoda edellytykset aktiivisten kansalaisten osallistumiselle sotilaskoulutukseen ja tarjota asiantuntemusta, kuten droonien lennättämistä, nykyaikaisten teknologioiden käyttöä jne. Itsenäinen rekisteröityminen on myös valtiolle halvempaa, Pavel myös huomauttaa opiskelijoiden kysymyksiin.

Valta vaihtuu Tšekissä

Vaalivoittaja ANO-puolue on muodostamassa hallituksen äärioikeiston ja oikeistokonservatiivien kanssa. Hallituskumppanien kohut ja pääministerin eturistiriita ovat aiheuttaneet mutkia matkaan. Myös presidentti on halunnut ottaa aktiivisen roolin ja vaikuttaa hallitukseen.

Kateřina Buchtová

Tšekissä pidettiin lokakuun alussa edustajainhuoneen eli parlamentin alahuoneen vaalit. Tulos ei ollut yllättävä, sillä gallupit olivat jo pitkään ennen vaaleja luvanneet miljardööri **Andrej Babiš**in ANO-puolueelle selvää voittoa.

Lopulta ANO sai odotettua isomman äänipotin eli 34 % äänistä. Puolue onnistui loppumetreillä syö-

mään kannatusta äärilaitojen puolueilta. Äärioikeistopuolue SPD romahti vaaleissa ja sai vähemmän ääniä kuin neljä vuotta sitten. Radikalisoitunut vasemmistoliittouma *Stačilo!*, jonka listoilla oli ehdolla muun muassa kommunistinen puolue, ei päässyt ollenkaan parlamenttiin.

ANO on pitänyt kiinni vasemmistopopulistisesta linjastaan ja lisännyt siihen myös ripauksen kansalliskonservatismia, mikä on osoittautunut voittavak-

Andrej Babiš

Tomio Okamura

Viktor
Orbán

Robert
Fico

si strategiaksi. EU- ja Nato-eroa ajavat äärilaitojen puolueet näyttivät ANO:on verrattuna äänestäjien silmissä kenties liian radikaaleilta.

Huonosta vaalituloksesta huolimatta SPD:stä on kuitenkin tulossa ANO:n hallituskumppani. Kolmanneksi hallituspuolueeksi on nousemassa Tšekin politiikan uusi tulokas, oikeistokonservatiivinen autoilijoiden puolue eli Motoristit.

Talous turvallisuutta tärkeämpi

Tšekin vaalitulos on herättänyt ulkomaanmediassa huolta, erityisesti Ukrainan tukemisen osalta. Babišilla on läheiset suhteet Unkarin pääministeriin **Viktor Orbániin** ja Slovakian pääministeriin **Robert Ficoon**, jotka tunnetaan Ukrainan tuen jarruttajina. Vaalien yhteydessä pohdittiin, lähteekö myös Tšekki jarruttelijoiden joukkoon.

Väistävä **Petr Fialan** hallitus on kuulunut Ukrainaa tukijoiden joukkoon. Vaikka Tšekin aseapu Ukrainalle on viime aikoina vähentynyt merkittävästi, Tšekki toimii edelleen koordinaattorin roolissa Ukrainalle tärkeässä ammushankkeessa. Hankkeen kautta halukkaat maat ostavat Ukrainalle ammuksia.

Babiš suhtautuu Ukrainan tukemiseen varauksellisesti, mutta hänen retoriikkaansa on toistaiseksi ollut paljon maltillisempi kuin Ficon tai Orbánin. Vaalikampanjan aikana Babiš kutsui Venäjää turvallisuushaksi, eikä hän näytä olevan kiinnostunut rakentamaan suhteita maan kanssa. Toisaalta hän ei ole myöskään kiinnostunut tukemaan Ukrainaa, ai-

nakaan Tšekin veronmaksajien rahoilla.

Babiš tietää, että hänen äänestäjensä eivät ole Venäjä-mielisiä, mutta he ovat jo väsyneitä sotaan ja sen sivuvaikutuksiin, kuten energian hintoihin ja pakolaisten suureen määrään. Siksi ANO keskittyi vaalikampanjassaan puhumaan erityisesti taloudesta. Babišin pääviesti on ollut se, että Petr Fialan hallitus on heikentänyt kansalaisten elintasoja ja ANO nostaa sen uudestaan.

ANO lupaa vasemmistolaisista menopolitiikkaa ja oikeistolaisista tulopolitiikkaa. Korkeampi sosiaaliturva ja julkisen sektorin palkankorotukset yhdistettyinä matalampiin veroihin tulevat ekonomistien mukaan johtamaan kasvavaan velkaantumiseen. Motoristit halusivatkin oikeistolaisena puolueena hillitä menojen kasvua, mutta ANO jyräsi kokemattoman hallituskumppanin.

Hallituskumppanien kohut

ANO:n vahvasta neuvotteluasemasta huolimatta hallituskumppanit ovat ehtineet aiheuttaa Babišille päänsärkyä. SPD:n puheenjohtaja **Tomio Okamura** ilmoitti, että puolue tulee erottamaan poliisiylijohtajan heti päästyään sisäministeriöön. Kiihottamisesta kansanryhmää vastaan syytetty Okamura katsoo poliisin toimintaa asiassaan poliittisesti motivoituneeksi. Babiš piti Okamuran lausuntoa sopimattomana ja määräsi SPD:lle puolustusministeriön sisäministeriön sijaan.

SPD:n rooli uudessa hallituksessa on edelleen jok-

seenkin epäselvä. Vaikka SPD on osa tulevaa hallitusta, puolueelle osoitettuihin ministeriöihin ei ole ministereinä tulossa SPD:n jäseniä, vaan ANO:n valitsemat, osittain politiikan ulkopuolelta tulevat henkilöt. ANO:ssa suhtaudutaan SPD:hen nihkeästi sen radikaalien linjausten takia. Tämän lisäksi Babišin ja Okamuran henkilökohtaiset välit ovat jännitteiset.

Ongelmia on tullut myös Motoristien kanssa. Mediassa on julkaistu kuvakaappauksia ulkoministeriksi povatun kansanedustajan **Filip Turekin** vanhoista somekirjoituksista. Jutun julkaisuhetkellä suurelta osin jo poistetut kirjoitukset sisälsivät rasistista ja homofobista kieltä ja viittauksia natsismin ja fasismin ihailuun. Turek kiisti kirjoittaneensa postaukset ja väitti niiden olevan median mustamaalauskampanja.

Tšekkin presidentti **Petr Pavel**, joka on ollut hallituksen muodostamisen aikana aktiivisesti yhteydessä hallitustunnustelija Babišiin, kertoi, että mikäli kirjoitukset ovat aitoja, Turek ei ole sopiva ulkoministerin tehtävään. Myös osa ANO:n jäsenistä on tuominut kirjoitukset. Motoristit yrittivät ratkaista tilannetta ehdottamalla Turekia ulkoministerin sijaan ympäristöministeriksi, mutta sekään ei presidentille käynyt. Turek on sittemmin joutunut sairauslomalle selkäongelmien takia. Tällä hetkellä on epäselvää, tuleeko hän istumaan hallituksessa ollenkaan.

Presidentti luo painetta

Pavel on ottanut kantaa myös marraskuun alussa esitettyyn hallitusohjelmaan. Positiivisena hän piti terveydenhuoltoon, koulutukseen ja köyhimpien alueiden tukemiseen liittyviä kirjauksia. Presidentti kuitenkin kritisoi sitä, että ohjelmassa ei ole otettu huomioon maailman turvallisuustilannetta, eikä ohjelmasta käy selvästi ilmi tulevan hallituksen kanta Ukrainan sotaan tai puolustusmenojen lisäämiseen.

Hallitusohjelma ei tosiaan selkeyttänyt tulevan hallituksen Ukraina-linjaa. Ukrainan sodasta todetaan ohjelmassa pelkästään se, että hallitus tukee diplomaattisin keinoin sodan päättymistä ja pyrkii vähentämään sodan syttymisen riskiä Euroopassa. Venäjää ei ohjelmassa mainita ollenkaan. Ohjelmassa luvataan pragmaattista ja kauppayhteistyöhön keskittyvää ulkopolitiikkaa ja vähintään asiallisia välejä kaikkiin globaaleihin suurvaltoihin.

Pavel on vedonnut myös ANO:n tikunnokkaan

nostaman Ukrainan ammushankkeen säilyttämisen puolesta. ANO:n varapuheenjohtajan **Karel Havlíčekin** mukaan puolue ei vastusta hanketta sinänsä, mutta hankkeessa on hänen mielestään vakavia ongelmia sen suhteen, miten ammuksia hankitaan, miten niitä käsitellään ja kuinka laadukkaita ammuksia Ukrainaan toimitetaan. Oppositio kiistää hankkeeseen kohdistuvan kritiikin.

Jää siis nähtäväksi, millaista Ukraina-politiikkaa tuleva hallitus ajaa. Edustajainhuoneen vasta valittu puhemies ja Ukrainaan erittäin kriittisesti suhtautuva Tomio Okamura on ehtinyt kuitenkin tehdä jo ensimmäisen symbolisen eleen. Hän on poistattanut edustajainhuoneen salosta tuenosoitukseksi nostetun Ukrainan lipun.

Babišilla on ollut matkalla pääministeriksi toinenkin merkittävä pulma ratkaistavaksi. Babišiin kohdistuu merkittävä eturistiriita, sillä hän omistaa yli kahdestasadasta kemia- ja elintarviketeollisuuden firmasta koostuvan *Agrofert*-yhtyritysrppään. *Agrofert* on yksi isoimmista valtionavustuksien saajista Tšekissä ja ryhmä saa myös EU-tukia. Pavel vaatii Babišilta, että tämä sanoisi julkisesti, miten hän aikoo ratkaista eturistiriitansa. Babiš on viivytellyt pitkään asian kanssa, kunnes hän ilmoitti, että *Agrofert* siirretään trustiin. Presidentti tyytyi ilmoitukseen ja nimitti Babišin pääministeriksi 9. joulukuuta.

Valta vaihtuu Tšekissä ja Andrej Babišin kolmannen hallituksen kausi alkaa.

Filip Turek

Lepät puron rannalla (Olše u potoka), 1898

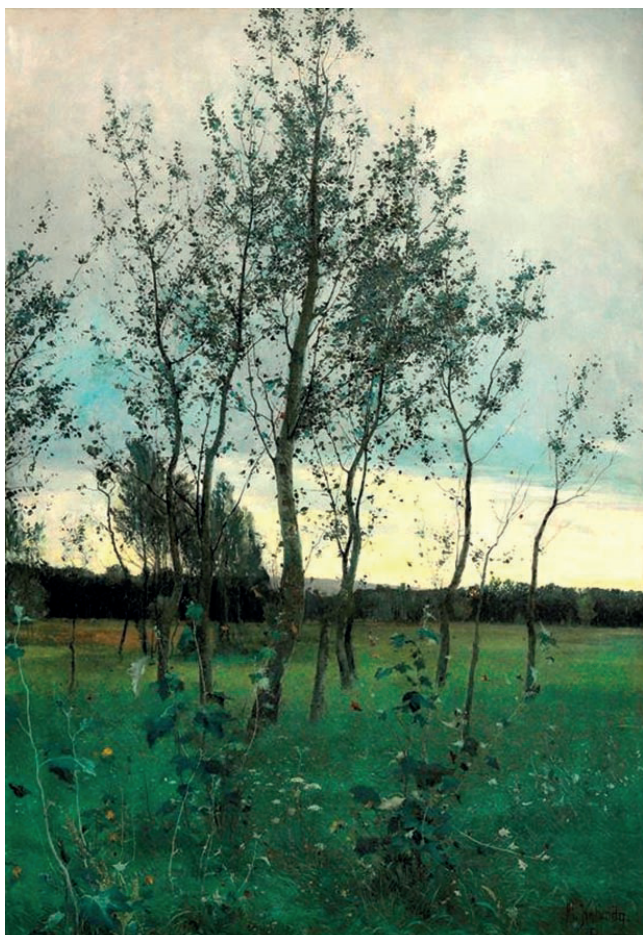
Alois Kalvoda syntymästä 150 vuotta

Eero Kettunen

Tšekkiläinen maisemamaalari, graafikko, toimittaja ja pedagogi **Alois Kalvoda** näki päivänvalon ensi kertaa 15. toukokuuta 1875 Brnon lähellä Šlapanicesa ja sulki silmänsä viimeisen kerran 25. kesäkuuta 1934 Běhařovissa. Hän oli yksi **Julius Mařákin** merkittävimmistä oppilaista. Kalvoda syntymästä on tullut tänä vuonna kuluneeksi 150 vuotta.

Alois Kalvoda isä oli pienviljelijä **František Kalvoda** ja äiti **Mariana Kalvodová** (omaa sukuaan Zemanová). Alois oli toiseksi nuorin parin yhdeksästä lapsesta. Kalvoda aloitti lukio-opinnot Brnossa vuonna 1888, mutta hän ei saattanut niitä koskaan

loppuun. Orastava kyky ryhtyi kuitenkin jo lukiovuosinaan piirtämään lähiympäristöään ja osoitti piirroksillaan suurta taiteellista lahjakkuutta. Vuosina 1892–1897 nuori lupaus opiskeli Julius Mařákin johdolla Prahan taideakatemiassa. Asepalvelus Itävalta-Unkarin vihreissä tosin keskeytti opinnot välillä vuodeksi. Kalvoda sai kiitoksena loistavasti sujuneista opinnoista stipendin. Vuonna 1899 nuori lahjakkuus vieraili Bosnia-Hertsegovinassa, ja matkan aikana syntyi luonnoksia ja maalauksia. Matka-apurahojen turvin hän saattoi täydentää opintojaan Pariisissa ja Münchenissä heti vuosisadan vaihteessa. Oleskelu Pariisissa ei jättänyt jälkeä hänen taiteeseensa, mutta aika Münchenissä rikastutti hänen visuaalista ilmaisuaan symbolistisilla ja deko-

Haavat Velké Němčicen lähellä (Osiky u Velkých Němčic), 1897

ratiivisilla vaikutteilla.

Prahaan palattuaan Kalvoda sai työtilakseen hie-
man aikaisemmin kuolleen taidemaalari **Luděk
Maroldin** ateljeen Vinohradysta. Aloitteleva taitei-
lija turvasi toimeentuloaan perustamalla yksityisen
taidekoulun ateljeehensa. Sen opiskelijoihin kuului-
vat mm. **Gustav Macoun**, **Otakar Hůrka** ja **Josef
Váchal**. Opettajana Kalvoda ei ollut pelkästään käy-
tännön mies, vaan oli kiinnostunut myös teoriasta.
Hän kiinnitti erityistä huomiota lasten taidekasva-
tukseen. Tätä koskevia ajatuksiaan hän kokosi kir-
jaan *Výchova Uměním* (Kasvatus taiteen avulla).
Uransa alussa Kalvoda levensi leipäänsä myös teke-
mällä kirjankuvituksia.

Nouseva kyky järjesti ensimmäisen yksityisnäytte-
lynsä vuonna 1902 Prahassa *U Štajgrů* -galleriassa,

jossa hän esitteli yleisölle 62 maalaustaan. Elämä
suurkaupungissa ei miellyttänyt Kalvoda, vaan hän
kaipasi maaseudun rauhaan. Myös tärkeä osa hänen
opetustaan oli ulkoilmamaalaus, joten hän matkusti
opiskelijoineen ympäri Tšekkiä vangitakseen koti-
maansa maaseudun kauneutta kankaalle. Hän myös
osti viulisti **Ferdinand Laubilta** mökin Křivoklátin
läheltä ja maalasi usein mökkinsä lähiympäristös-
sä. Taiteilijatoverinsa **Jaroslav Špillarin** kuoleman
jälkeen Kalvoda lunasti itselleen tämän mainetta
niittäneen liikuteltavan ateljeen, jota hän käytti maa-
latessaan talviaiheita. Vuonna 1918 rahoihin kiinni
päässyt taiteilija hankki itselleen Běhařovin linnan
Klatovysta, missä hän järjesti kesäisin taidekursseja
maisemamaalauksesta kiinnostuneille.

Kalvoda piti elinaikanaan lukuisia yksityisnäytte-
lyitä Böömissä ja Määrissä. Hänen töitään oli myös
toistuvasti esillä ulkomailla: Münchenissä, Roomas-
sa, Düsseldorfissa, Poznańissa, Berliinissä, Dresde-
nissä, Venetsiassa ja jopa Pittsburghhissa Yhdysval-
loissa. Vuodesta 1905 ainakin vuoteen 1910 Kalvoda
esitteli taidettaan Wienissä yhteistyössä taiteilija-
seura *Hagebundin* kanssa. Vuonna 1936 Prahassa
järjestettiin hänen muistonäyttelynsä, jossa oli esillä
110 maalausta.

Kalvoda oli aktiivinen toimija Tšekin kulttuurielä-

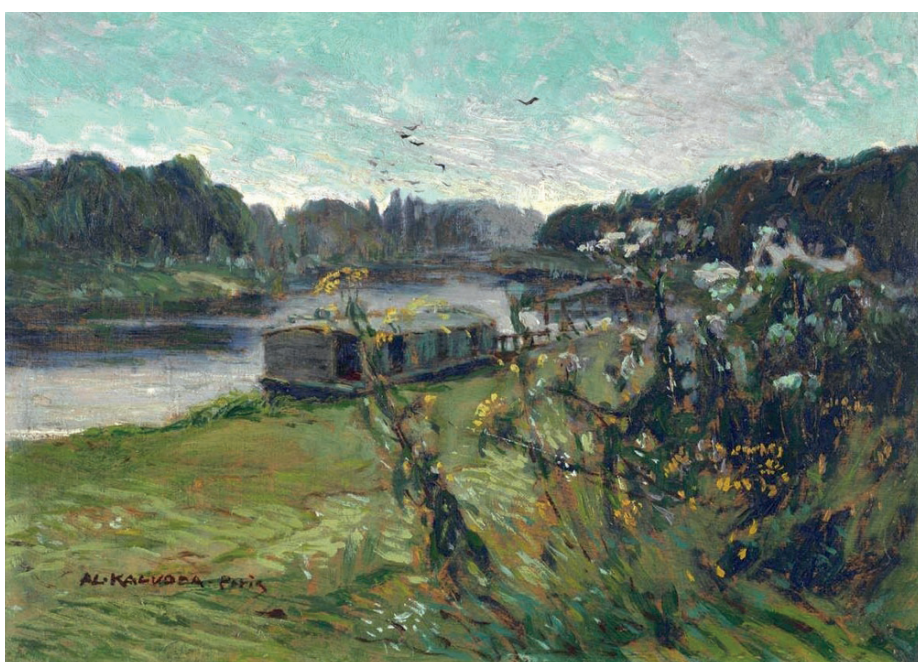
Alois Kalvoda

mässä. Vuosisadan ensimmäisellä vuosikymmenellä hän kuului *SVU Mánes* -taiteilijaseuraan ja oli perustamassa Määrin taiteilijaseuraa. Kalvoda toimitti myös taidelehteä nimeltä *Dílo*. Lisäksi hän kirjoitti laajalti Tšekin lehdistöön. Kalvodan tekstejä koottiin kirjaksi *Prátele výtvarníci* (1929, Taiteilijaystävykset), ja hän julkaisi vuonna 1932 omaelämäkerran *Vzpomínky* (Muistoja). Kirjoja ei ole suomennettu. Lisäksi Kalvoda kerkesi kirjoittaa kaksi näytelmää, mikä todistaa hänen monipuolista lahjakkuuttaan.

Määriläinen mestari oli naimisissa kaksi kertaa. Kalvoda tapasi ensimmäisen vaimonsa **Anna Fastrován** maalausmatkoillaan maaseudulle. He solmivat avioliiton vuonna 1905. Parin yhteiselo ei ollut onnellista, sillä puoliset olivat luonteiltaan liian erilaisia. Avioliitto päättyikin eroon 1920-luvun lopulla. Eron jälkeen mestari oli vielä täysissä voimissaan, joten hän saattoi omistautua taiteelleen ja opetusyölleen. Eroa seuranneena vuonna hänen fyysinen terveydentilansa kuitenkin heikkeni. Hyvät ja huonot jaksot seurasivat toisiaan, mikä heijastui myös taiteilijan psyykeen. Tänä vaikeana aikana Kalvoda sai oppilaakseen **Božena Pelouškován**, joka oli juuri valmistunut opettajaseminaarista. Opettajan ja oppilaan välille syttyi romanssi, joka huipentui häihin 5.11.1933. Tuoreen aviomiehen terveyskin kohentui,

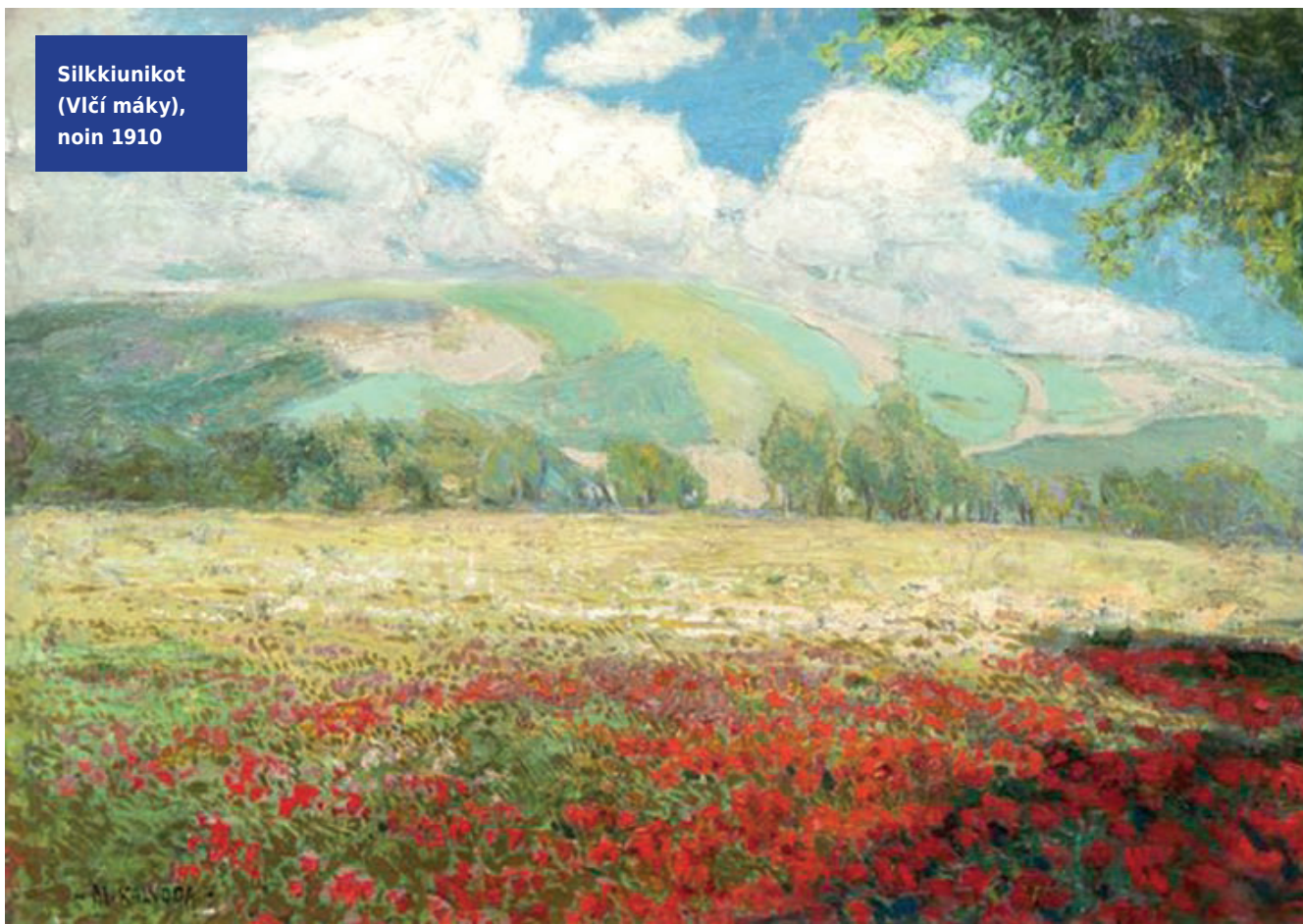

Lunta Beroukan laaksossa (Snih v údolí Berounky), 1905

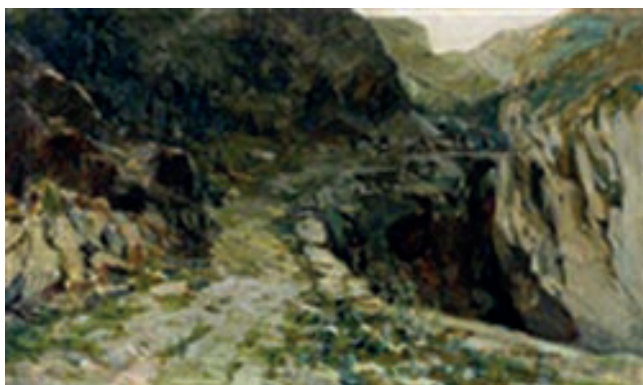

Marnella (Na Marně), 1900

Silkkiunikot
(Vičí máky),
noin 1910

mutta vain väliaikaisesti: Kalvoda kuoli 25.6.1934. Hänen nuori leskensä oli kuitenkin jo raskaana ja synnytti tyttären vielä samana vuonna. Kalvoda on haudattu Šlapanicen hautausmaalle sukuhautaan,

Chýše rotkon reunalla (Chýše u strže), 1898

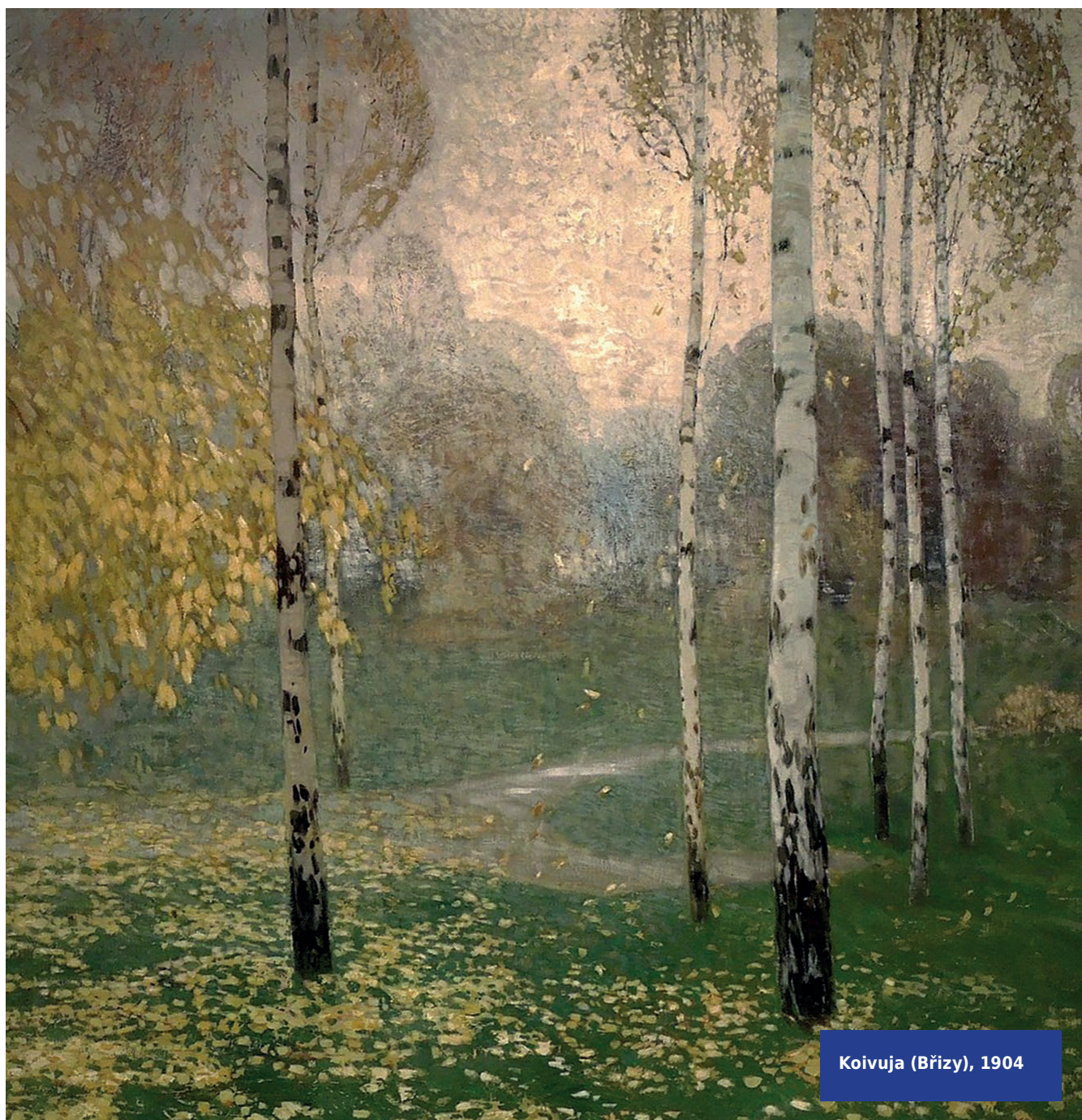
jonka hän rakennutti elinaikanaan.

Kalvodaan maalausten aiheita ovat tyypillisesti talonpoikien asumukset maisemassa, sadonkorjuu, metsämaisemat, ilmakehän ilmiöt, purot ja lammet; myös lumipeitteiset maisemat ovat hänelle luonteenomaisia. Usein hän valitsi aiheekseen myös harjuja ja jyrkkiä rinteitä sekä puiden — erityisesti koivujen — reunustamia niittyjä. Häntä inspiroivat erityisesti näkymät Määrissä Břeclavin ja Strážnicen alueilta. Maalauksissaan hän käytti kevyttä sivellintä ja kirkkaita värejä.

Jo opiskeluvuosinaan Kalvoda otti etäisyyttä Mařákin ensimmäisen polven oppilaisiin, joitten tuotantoa luonnehtii lyyrinen romantiikka. Hän ei myöskään seurannut **Antonín Chittussia** ulkoilmamaalauksissaan. Kalvodaan lähestymistapaa edustaa hyvin hänen taideakatemian päättötyönsä *Haavat Velké Němčicen lähellä (Osiky u Velkých Němčic, 1897)*.

Mařákin vaikutus on kuitenkin ilmeinen toisissa varhaisissa maalauksissa *Chýše rotkon reunalla* (*Chýše u strže*, 1898) ja *Lepät puron rannalla* (*Olše u potoka*, 1898). Taideakatemiasta valmistumisensa jälkeen hänen vapautunut pensselinjälkensä lähenee impressionismia, mistä on esimerkkinä maalaus *Marnella* (*Na Marně*, 1900). Hänen näkemystään maisemasta luonnehtivat kuitenkin parhaiten käsit-

teet *Art nouveau* -symboliikka, mikä tulee esiin maalauksissa *Unet* (*Sny*) ja *Matka* (*Cesta*) vuodelta 1902, ja *Art nouveau* -koristetyyli, josta ovat esimerkkinä maalaukset *Lunta Beroungan laaksossa* (*Sníh v údolí Beroungy*, noin 1905) ja *Silkkiunikot* (*Vlčí máky*, noin 1907). Uransa loppupuolella, erityisesti vuoden 1920 jälkeen Kalvodan voi katsoa lukeutuneen naturalisteihin.

Koivuja (Břízy), 1904

Vít Jedlička

Tšekkiläinen EU-kriitikko Vít Jedlička 10 vuotta mikrovaltio Liberlandin presidenttinä

Petteri Peuranen

Svobodná republika Liberland – Liberlandin vapaa tasavalta on noin seitsemän neliökilometrin kokoinen mikrovaltio Tonavan länsirannalla Kroatian ja Serbian välissä – kansainvälisellä vesialueella, joka on virallisesti ei-kenenkään maata. Ennen 13. huhtikuuta 2015 tapahtunutta itsenäistymistään se tunnettiin nimellä *Gornja Siga*. Liberlandin sijainti on melko lähellä Kroatian, Serbian ja Unkarin kolmen valtion risteystä, suuremmat kaupungit ovat (em. järjestyksessä) Osijek, Sombor ja Pécs. Alue kuului ennen Jugoslavian sisällissotia Serbiaan, mutta siirtyi vuonna 1990 Kroatialle, joka ei olisi halunnut sitä itselleen. Mikään valtio ei ole vaatinut aluetta itselleen, joten juridisesti se on ns. *terra nullius*. Tšekkiläinen EU-vastainen poliitikko ja liberalismiaktiivi **Vít Jedlička***) kave-

reineen huomasi tilaisuuden koittaneen ja perusti alueelle mikrovaltion.

Parlamentaarisen Liberlandin perusarvoja ovat yksilönvapauden ja taloudellisen vapauden kunnioittaminen sekä poliittisten päättäjien vallan rajoittaminen mahdollisimman pieneksi. Liberlandin presidentin Jedličkan mukaan mikrovaltion lakijärjestelmä pyrkii yhdistelemään parhaita puolia USA:n, Sveitsin, Ranskan ja Iso-Britannian hallinnosta. Kansalaisten ohjailu hallintoelinten taholta pyritään pitämään mahdollisimman vähäisenä. Liberlandin ulkoministeri on **Jan Purkabek** ja valtionvarainministeri **Thomas Walls**. Maassa toimii poliisi, mutta armeijaa ei ole, ja asetta saa kantaa vapaasti. Liberlandin palvelut toteutetaan yksityisten toimijoiden ja joukkorahoituskampanjoiden avulla. Valuuttana käytetään virtuaalivaluutta Bitcoinia, jotta ei tarvittaisi keskuspankkia byrokratiaa lisäämään. Taloudellinen valvonta on vähäistä, eikä pakollisia veroja ole.

Liberlandin lipussa on keltaisella pohjalla musta vaakapalkki sen päällä vaakuna. Keltainen kuvastaa kapitalismia ja vapaakauppaa, musta vallankumousta. Maan tunnuslause on "Elä ja anna toisten elää - Žít a nechat žít". Kansallishymni on nimeltään "Victory March to Glory Land" ja kansallisjuoma 14-prosenttinen ale-olut. Viralliset kielet ovat tšekki ja englanti.

Yksikään YK:n jäsenvaltio ei ole tunnustanut Liberlandin itsenäisyyttä. Kroatia on kieltänyt pääsyn Liberlandiin - rajavartiosto pidättää ja sakottaa kaikki sinne pyrkivät. Liberlandin itsenäistyttyä huhtikuussa 2015 alettiin ottaa vastaan kansalaisuushakemuksia, joita aluksi tuli eniten USA:n ja Sveitsin kansalaisilta. Elokuussa 2015 hakemuksia oli tullut jo noin 400.000, mutta vain reilut 10 prosenttia oli varteenotettavia. Kansalaisuuden voi saada, jos ei kuulu ääri-liikkeisiin, ei ole ääriuskonnollinen tai ei ole tuomittu vakavista rikoksista. Lisäksi pitää suorittaa 10.000 dollarin lahjoitus valtion kassaan tai työskennellä vastaavan summan edestä. Ensimmäiselle sadalle hyväksytyille myönnettiin Liberlandin kunniakansalaisuus. Asukasmäärää ei ole virallisesti vahvistettu, mutta tšekkiläinen Wikipedia ilmoittaa sen olevan 732.

Liberland ei ole lajissaan "ainutkertainen tapaus", esimerkiksi Karjalankannakselta löytyy 1900-luvun alkupuolelta 400 asukkaan Pohjois-Inkerin alue, joka tunnetaan myös Kirjasalon tasavaltana. Sen perusti suomalainen everstiluutnantti **Georg (Yrjö) Elfvingren** (1889-1927), joka palveli Venäjän armei-

jassa ja osallistui komentajana Suomen sisällissotaan, heimosotiin Inkerissä sekä Venäjän sisällissotaan valkoisten puolella. Kirjasalon tasavalta oli Suomen tuella inkeriläisten joukkojen hallitsema alue Suomen vanhan rajan tuntumassa vuosina 1919-1920. Noin 30 neliökilometrin kokoisella alueella oli mm. oma lippu, sanomalehti ja postimerkit.

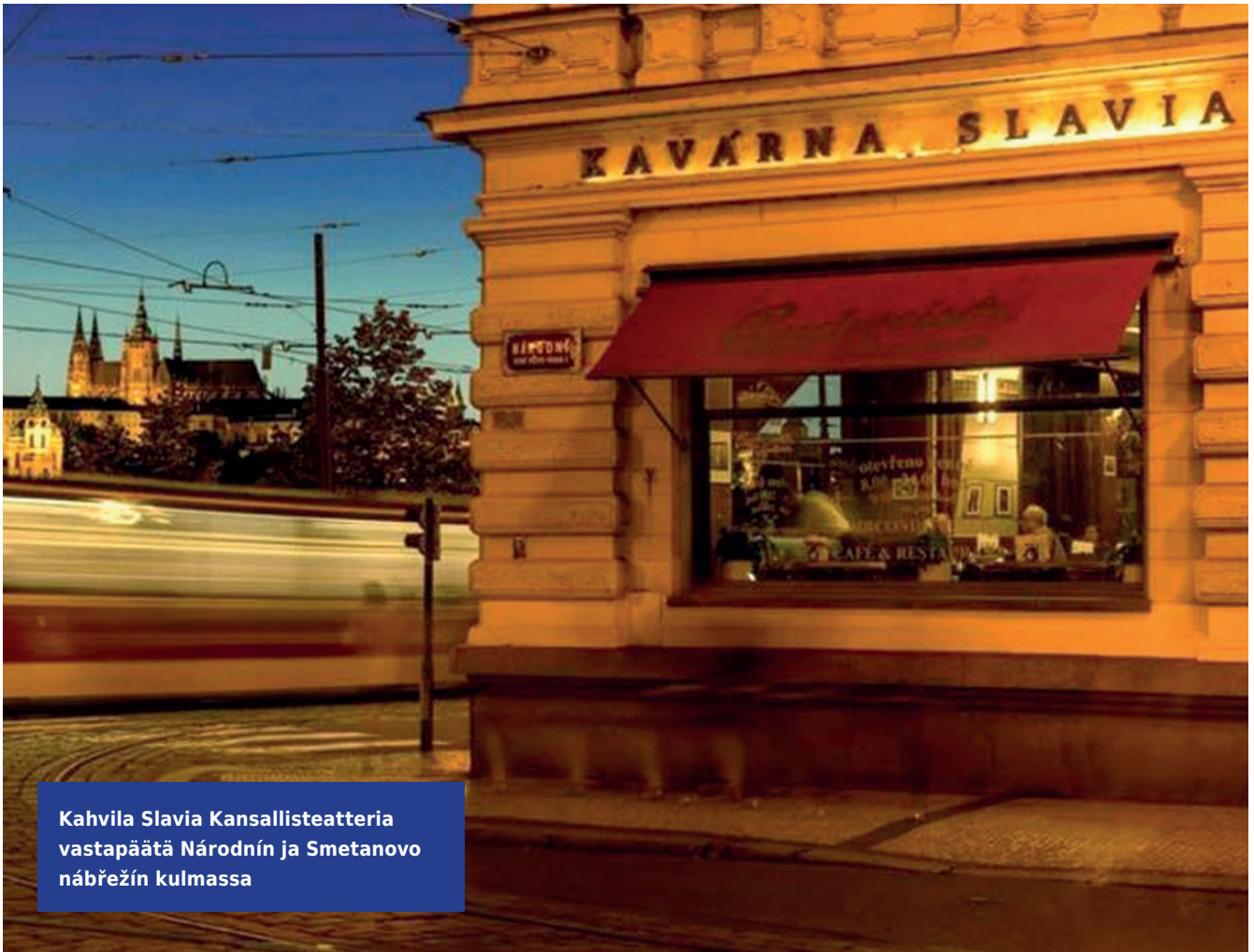
*)Kuka?

- Vít Jedlička syntyi Hradec Královéssa 6.9.1983.

- Hän opiskeli Prahan talousyliopistossa (VŠE Praha) kansainvälistä kauppaa ja CEVRO-instituutissa politologiaa. 2000-luvun alussa Jedlička työskenteli markkinointi- ja johtamistehtävissä,

sittemmin ohjelmistosuunnittelijana. Hän oli myös analyytikkona rahoitusmarkkinoilla.

- Hänen poliittinen uransa alkoi 2001 ODS-puolueessa. Hän oli myös Eurovaaliehdokkaana vielä 2019, muttei tullut valituksi.

Kahvila Slavia Kansallisteatteria
vastapäätä Národnín ja Smetanovo
nábřežíin kulmassa

Toinen lisälehti kahvilapummin päiväkirjasta

Eero Kettunen

Vuosi 2025 on minulle kahdella tapaa merkityksellinen virstanpylväs. Saavutin nimittäin kuluneena keväänä 60 vuoden kunnioitettavan iän. Tänä vuonna tulee myös täyteen 40 vuotta siitä, kun otin Prahassa ensiaskeleitani pätevyityksessäni kahvilapummin kutsumusammattiin. Minulla oli siis kaksinkertainen syy juhlaan, joten

annoin itselleni lahjaksi muutaman päivän kultaisessa kaupungissa ja sen kahviloissa.

Puolitoista vuotta oli vettä virrannut Vltavassa sitten edellisen visiittini. Mikä oli muuttunut Prahassa ja sen kahvilaelämässä? Hintataso oli ainakin noussut tuntuvasti: siinä missä kahvilassa ennen söi lounaan 250 kruunulla, sai siitä nyt pulittaa 350-400 kruunua. Ehkä ruoka oli vastaavasti parempaa ja annokset suurempia kuin aikaisemmin. Toisaalta keskustan suurissa kahviloissa oli käynnissä suku-

polvenvaihdos, eli nuoria, ystävällisiä kahvilatarjoilijoita oli aloittelemassa uraansa esimerkiksi *Slaviassa* sankoin joukoin. Käydessäni tällä matkalla ensi kertaa *Louvressa*, ajattelin siellä tekemieni havaintojen perusteella, että nuoret ovat astumassa remmiin myös tässä kahvilassa ja että toisaalta ammattikunta on naisvaltaistumassa. *Louvressa* useamman kerran vierailtuani johduin toteamaan olleeni väärässä: tämä kahvila on edelleen keski-ikäisten viinureitten kansoittama. Henkilökunta oli kuitenkin vaihtunut, eikä tuttuja kasvoja vuosien varrelta enää häärintyt lounaskiireen keskellä. Ja hulinaa lounasaikaan tässä kahvilassa riittää! Siellä lounastaessani sain ihailia oman viinurini työsuoritusta, joka oli vauhdikasta ja akrobatiaa lähentelevää, mutta samalla jokaisen asiakkaan yksilöllisesti huomioivaa.

Juomarahakäytänteetkin näyttivät muuttuneen. Laskuissa ei ollut enää englanninkielistä tekstiä, joka olisi kertonut, etteivät juomarahat kuulu laskun loppusummaan, ja sen tšekinkielistä ”käännös-vastinetta”, jossa todetaan alvin sisältyvän hintoihin. Suurimmassa osassa kahviloita juomarahan antaminen jätetään siis nykyään asiakkaan omaan harkintaan. Poikkeuksen tästä teki *Slavia*, jossa laskulle oli printattu kolme vaihtoehtoa jätettävän juomarahan suuruudesta ja sen myötä laskun loppusummasta.

Ehkä yleisemminkin tältä matkalta jäi mieleeni hymy ja ystävällisyys. Asiakaspalvelutyötä tekevät nuoret olivat aidosti sydämellisiä, eikä heidän hymynsä hyytynyt kovankaan kiireen keskellä. Poissa olivat joillakin aikaisemmillä matkoilla kohtaamani tylyys ja kivikasvoisuus. Ajat muuttuvat!

Voisi luulla, että kasvot vakavoituisivat valtaviin turistimassojen vyöryessä kaupunkiin ja sen maineikkaisiin kahviloihin — Prahassa ennustetaan käyvän tänä vuonna kahdeksan miljoonaa turistia. Sadepäivänä oli turha edes yrittää sisään johonkin kaupungin kuuluisimmista kahviloista. Niinpä sadepäivän osuessa kohdalleni jouduin tyytymään lounaaseen italialaisessa ravintolassa, joka sijaitsee samalla kadulla kuin *Louvre* ja *Slavia*, mutta jonka ainut asiakas kyseisenä ajankohtana olin. Ruoka ei ollut kummoista, vaikka hinnat oli viritetty lähes Suomen tasolle. Aikaisemmin paikallisetkin kävivät tässä ravitsemusliikkeessä, mutta ilmeisesti sen hin-

tataso oli karkottanut heidät nyt pois. Ravintolalla ei siis näyttänyt olevan mahdollisuuksia menestyä. Toisaalta *Lucerna*-kompleksin katutasoon oli avattu uusi kahvila, joka puolestaan veti puoleensa asiakkaita kuin mesi mehiläisiä. Paikan hinnat olivat pilvissä, mutta sen ruoka hyvää, ja palvelu ystävällistä ja nopeaa. Jäin miettimään, miksi toisessa paikassa kassakone laulaa ja toisessa ravintolasali kumisee tyhjiyttään.

Prahan kaupunkikuvaan oli ilmestynyt muutenkin paljon uusia ravintoloita ja erilaisia myymälöitä, joiden sisustukseen oli panostettu isolla rahalla. Kul-taisen kaupungin ei tarvitse enää hävetä nukkavie-ruuttaan Wienin ja muiden ”länsieurooppalaisten” suurkaupunkien rinnalla. Myös maailma oli läsnä kaupungin kaduilla muutenkin kuin turistilaumoi-na. Kiinnitin huomiota toisaalta palestiinalaiseen ravintolaan ja toisaalta juutalaista synagogaa var-tioineisiin kolmeen aseistautuneeseen poliisiin. Tšekin sisäpoliittisista jännitteistä en havainnut merkkejä, vaikka maassa oli käyty lokakuussa par-lamenttivaalit, joiden tulosten pohjalta maassa ol-laan muodostamassa uutta hallitusta.

Prahalaiset elävät omaa arkeaan turistimassojen puristuksessa. Sain aistia välähdyksiä vanhasta keskieurooppalaisesta sivistyksestä kohdatessani ikääntyneitä prahalaisia. He huomioivat kanssai-hmisensä uskomattoman hienolla tavalla, mikä on suomalaiseseen vetäytymisen ja vaikenemisen kult-tuuriin tottuneelle vierasta, mutta samalla niin sydäntä lämmittävää. Kansallisgalleriassa oli vielä töissä vahtimestarina eräs varsin kunnioitettavan iän saavuttanut daami, joka näin vielä antoi työ-panoksensa yhteiskunnalle, mutta joka raihnaisuus-tensa takia olisi Suomessa sijoitettu erityistukea tarjoavaan asumispalveluyksikköön.

Matkani paras kahvilakokemus oli myöhäiseen iltapäivään sijoittunut visiitti kahvilaan, joka sijait-si kaukana turistialueista. Sain nauttia herkullisen leivonnaisen ja siemailla kannullisen teetä kaikessa rauhassa lueskellessani samalla pitkää artikkelia verkkolehdestä. Palvelu tässä kahvilassa oli mutka-tonta ja rentoa. Jututtamani Prahassa asuva ulko-maalainen kertoi samaa tarinaa: prahalaiset eivät enää käy kaupunkinsa keskustassa, jos ei ole aivan pakko. Prahalainen kahvila ei siis ole kadonnut, se vain pitää osata löytää!

